

Broj: I-OP-1-261/13

Dana: 26. septembra 2013.

Novi Sad

Na osnovu ovlašćenja da obaveštava nadležne organe i širu javnost o kršenju ljudskih prava, Pokrajinski ombudsman, nakon sprovedenog postupka po sopstvenoj inicijativi, u skladu sa članom 13, stavom 2. člana 20. i alineje 2 stava 1. člana 33. Pokrajinske skupštinske odluke o Pokrajinskom ombudsmanu ("Službeni list AP Vojvodine", br. 23/2002, 5/2004, 16/2005 i 18/2009 - promena naziva akta), donosi sledeće

MIŠLJENJE

Uverenje o ispitivanju vozila koje je, na osnovu pozitivnog izveštaja o ispitivanju, izdala Agencija za bezbednost saobraćaja, odnosno drugo ovlašćeno pravno lice, važi do promene konstruktivnih karakteristika vozila.

Agencija za bezbednost saobraćaja, u skladu sa zakonom poverenim javnim ovlašćenjima, dužna je da obezbedi da pravna lica kojima je poverila poslove ispitivanja vozila izdaju uverenja o ispitivanju vozila u skladu sa zakonom, bez unapred određenog vremenskog ograničenja važenja uverenja, kao i da preduzme odgovarajuće mere kako vlasnici vozila kojima su prethodno izdata uverenja sa vremenskim ograničenjem trajanja ne bi trpeli dalje negativne posledice, kao što su iznuđeni troškovi u vezi sa ponovnim ispitivanjem vozila.

Vlasnici vozila kojima su ovlašćena pravna lica izdala uverenje o ispravnosti vozila sa vremenski ograničenim trajanjem, imaju pravo da od izdavaoca zahtevaju ispravku, odnosno brisanje roka trajanja, kao i da potražuju naknadu štete koju su usled nezakonitog postupanja ovlašćenih pravnih lica eventualno pretrpeli u vidu troškova ponovnog ispitivanja, umanjenja zarade zbog nemogućnosti korišćenja vozila kao sredstva za rad i slično.

Rok za izvršenje zakonske obaveze za vlasnike vozila koja imaju ugrađen uređaj za pogon vozila na gas da uređaje podvrgavaju periodičnim pregledima u rokovima ne dužim od pet godina, počinje da teče od dana izdavanja uverenja o ispitivanju vozila, ali ne pre 11. decembra 2009. godine, kao dana početka primene odredbe zakona kojom je ova obaveza utvrđena.

Saglasno prethodnom stavu, vlasnici vozila kojima je uverenje o ispitivanju vozila izdato do 11. decembra 2009. godine, moraju obaviti pregled uređaja za pogon vozila na gas i pribaviti potvrdu o ispravnosti istih najkasnije do 11. decembra 2014. godine.

Образложење

Na osnovu usmenog obraćanja više građana, te informacija iz medija o tome da ovlašćena privredna društva odbijaju da izvrše tehnički pregled vozila koja imaju ugrađen uređaj za pogon na gas ukoliko vlasnici ovih vozila ne poseduju potvrdu o ispravnosti uređaja izdatu sa rokom važenja pet godina, iako vlasnici poseduju uverenja o ispitivanju (ateste) sa dužim rokom važenja (10 godina), koje su prethodno uredno izdate od strane ovlašćenih pravnih lica, Pokrajinski ombudsman pokrenuo je, po sopstvenoj inicijativi, postupak kontrole zakonitosti, celishodnosti i efikasnosti postupanja organa uprave, odnosno nosioca javnih ovlašćenja.

Pravni osnov postupanja ombudsmana u konkretnom slučaju predstavlja odredba Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. glasnik RS“, br. 41/09.. 32/13) kojom je utvrđena obaveza pregleda uređaja za pogon vozila na gas u rokovima koji ne mogu biti duži od pet godina, a koja se primenjuje od 11. decembra 2009. godine. U tom smislu, posedovanje potvrde sa rokom važenja pet godina kao uslov vršenja tehničkog pregleda, a koji se postavlja onim vlasnicima vozila kojima su uverenja o ispravnosti izdata pre početka primene ove zakonske odredbe, predstavlja retroaktivnu primenu zakona, koja je zabranjena Ustavom Republike Srbije.

S obzirom na navedeno, a radi potpunijeg utvrđivanja činjeničnog stanja, ombudsman je pozvao Upravu za upravne poslove i Upravu saobraćajne policije Ministarstva unutrašnjih poslova i Agenciju za bezbednost saobraćaja, radi izjašnjenja na ove okolnosti, a posebno o saznanjima o tome da li se potvrda o ispravnosti uređaja za pogon vozila na gas izdata sa rokom važenja do pet godina jednako zahteva od vlasnika vozila koji poseduju potvrdu sa dužim rokom važenja od pet godina izdatu pre 11. decembra 2009. godine, kao i od vlasnika vozila kojima je takva potvrda izdata nakon ovog datuma.

U dostavljenim odgovorima Uprava za upravne poslove i Agencija za bezbednost saobraćaja izjasnili su se da su dopis ombudsmana ustupili na nadležnost Upravi saobraćajne policije, jer je ista nadležna za nadzor nad radom privrednih društava ovlašćenih za vršenje tehničkih pregleda vozila, odnosno jer je ovaj organ uprave tumačio odredbu člana 252. Zakona o bezbednosti saobraćaja i svojim dopisom obavestio sve Policijske uprave i pomenuta privredna društva o primeni navedenog člana zakona.

U odgovoru Uprave saobraćajne policije navodi se: da se na vozila sa pogonom na gas primenjuju odredbe članova 249. do 252. Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. glasnik RS“, br. 41/2009 – u daljem tekstu: Zakon); da su ispitivanje prepravljenog vozila u pogledu ugradnje uređaja i opreme za pogon vozila na gas (iz člana 249. Zakona) i periodični pregledi uređaja i opreme za pogon vozila na gas (iz člana 252. Zakona), dve različite stvari; da se u prvom slučaju vrši ispitivanje prepravljenog vozila kao celine, dok se u drugom slučaju vrši, u određenim rokovima, pregled samo uređaja i opreme za pogon vozila na gas; da je obaveza ispitivanja vozila kod kojih je izvršena prepravka u pogledu ugradnje uređaja i opreme za pogon na gas na istovetan način propisana i prema starim i prema novim propisima; da se navedeni periodični pregledi obavljaju u propisanom roku, koji teče od stavljanja u promet, odnosno puštanja u saobraćaj vozila sa

ugrađenim uređajem i opremom za pogon na gas, a datum početka ovog roka je dan izvršenog ispitivanja prepravljeno vozila (bez obzira da li je ispitivanje izvršeno po starim ili novim propisima) ili datum naveden u potvrdi o saobraznosti, odnosno potvrdi da je vozilo proizvedeno i homologovano sa uređajem na pogon na gas, bez naknadnog prepravljanja; da je obaveza da se uređaji i oprema za pogon vozila na gas moraju podvrgavati periodičnom pregledu uvedena novim Zakonom; da prilikom primene navedenih odredbi propisa koji se odnose na vozila sa ugrađenim uređajima i opremom za pogon vozila na gas nije došlo de retroaktivne primene propisa; da je članom 249. stav 1. i 2. Zakona propisano da motorna i priključna i vozila koja se pojedinačno ili serijski proizvode ili prepravljaju, odnosno njihovi uređaji sklopovi i oprema, moraju biti usaglašeni sa jednoobraznim tehničkim uslovima u skladu sa propisima o homologaciji, kao i da se pre stavljanja u promet, odnosno puštanja u saobraćaj mora utvrditi da li ispunjavaju propisane uslove u skladu sa Zakonom; da se ugradnja u vozilo uređaja za pogon na gas smatra prepravkom vozila u skladu sa odredbama člana 7. stav 1. tačka 65, odnosno člana 250. stav 3. Zakona; da su postupak i način ispitivanja motornih i priključnih vozila i izdavanje uverenja i potvrda o ispitivanju propisani Pravilnikom o ispitivanju („Sl. glasnik RS“, br. 8/2012, 13/2013 i 31/2013); da u navedenom pravilniku postoje odredbe koje regulišu ispitivanje vozila kod kojih je ugrađen uređaj za pogon na gas; da je navedeni pravilnik počeo da se primenjuje 12. februara 2013. godine, te se od istog datuma primenjuju napred navedene odredbe Zakona; da su to tada, u pogledu ispitivanja vozila, primenjivane odredbe člana 194. Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. list SFRJ“, br. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90 i 11/91, „Sl. list SRJ“, br. 34/92, 13/93, 24/94, 41/94, 28/96 i 3/02) i člana 130. Zakona o bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. glasnik SRS“, br. 53/82, 15/84, 5/86 i 21/90, „Sl. glasnik RS“, br. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 i 25/97); da su se ove odredbe primenjivale na osnovu odredbi člana 348. stav 1. tačka 5. i stav 2. tačka 5. Zakona; da je odredbama člana 194. Zakona o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima takođe bilo propisano da se vozila koja se prepravljajumoraju pre puštanja u saobraćaj podvrgnuti ispitivanju u pogledu bezbednosno-tehničkih karakteristika; da je odredbom člana 252. stav 1. i 2. Zakona propisana obaveza da se uređaji i oprema za pogon vozila na gas moraju podvrgavati periodičnom pregledu kod pravnog lica koga ovlasti Agencija, u rokovima koji ne mogu biti duži od pet godina.

Zakonom o bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. glasnik RS“, br. 41/2009, 53/2010, 101/2011 i 32/2013 - odluka US) (u daljem tekstu – Zakon) propisano je da motorna i priključna vozila koja se pojedinačno ili serijski proizvode ili prepravljaju, odnosno njihovi uređaji, sklopovi i oprema, moraju biti usaglašeni sa jednoobraznim tehničkim uslovima u skladu sa propisima o homologaciji (stav 1 člana 249). Bliže uslove o postupku i načinu ispitivanja vozila, izdavanja uverenja i potvrda i vođenju evidencija o obavljenim ispitivanjima donosi ministar nadležan za poslove saobraćaja na predlog Agencije za bezbednost saobraćaja (stav 5 člana 249). Uređaji za pogon vozila na gas koji su ugrađeni u motorna vozila moraju se podvrgavati periodičnom pregledu kod pravnog lica koga ovlasti Agencija (stav 1 člana 252). Pregledi iz stava 1. ovog člana moraju se obavljati u rokovima koji ne mogu biti duži od pet godina (stav 2 člana 252). O ispravnosti uređaja pravno lice iz stava 1. ovog člana izdaje potvrdu (stav 3 člana 252). Pravna lica iz stava 1. ovog člana dužna su da pregled vrše propisno i na savestan način (stav 4 člana 252). Poslove iz stava 1. ovog člana Agencija obavlja kao poverene (stav 7 člana 252).

Pravilnikom o ispitivanju vozila („Sl. glasnik RS“, br. 8/2012, 13/2013 i 31/2013) propisano je da o izvršenom ispitivanju vozila Agencija, odnosno ovlašćeno pravno lice sastavlja izveštaj o ispitivanju, koji može biti pozitivan ili negativan (stav 1 člana 12). Na osnovu pozitivnog izveštaja o ispitivanju u kome je potvrđena tehnička ispravnost vozila od strane privrednog društva ovlašćenog za vršenje tehničkog pregleda vozila, Agencija izdaje podnosiocu zahteva dva primerka uverenja, u skladu sa zakonom. Uverenje važi do promene konstruktivnih karakteristika vozila (stav 2 člana 12). Na osnovu pozitivnog izveštaja o ispitivanju sa ugrađenim uređajima i opremom za pogon vozila na gas, pored uverenja iz stava 2. ovog člana koje izdaje Agencija, ovlašćeno pravno lice izdaće podnosiocu zahteva potvrdu (stav 4 člana 12). Potvrda važi pet godina ili do promene konstruktivnih karakteristika vozila. Potvrda se izdaje sa kraćim rokom važenja u slučajevima kada se prilikom ispitivanja utvrdi potreba za ranijim kontrolisanjem (stav 5 člana 12). Po isteku važnosti potvrde uređaji za pogon vozila na gas koji su ugrađeni u motorna vozila moraju se podvrgavati periodičnom kontrolisanju kod ovlašćenog pravnog lica (stav 6 člana 12).

Članom 348. Zakona propisano je da danom početka primene ovog zakona prestaju da važe Zakon o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. list SFRJ“, br. 50/88.. 11/91, „Sl. list SRJ“, br. 34/92.. 3/02) i Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima („Sl. glasnik SRS“, br. 53/82.. 21/90, „Sl. glasnik RS“, br. 28/91.. 25/97), osim izričito navedenih članova (među kojima su član 130, odnosno član 194 ranije važećih zakona, kojima je uređeno ispitivanje vozila), koji će prestati da važe do donošenja podzakonskih akata iz člana 341-345 ovog zakona. Međutim, kako pravni osnov donošenja posebnog pravilnika o ispitivanju vozila i drugih poslova u vezi sa tim, ne predstavljaju odredbe članova 341-345 zakona, već gore citirana odredba stava 5 člana 249 zakona, pomenute odredbe ranija dva zakona su i dalje na snazi. Ovo napominjemo iz razloga što, uprkos mogućoj koliziji više zakonskih normi koje uređuju isto pitanje, pravna činjenica od značaja za ovaj postupak jeste da niti važećim Zakonom, niti ranijim zakonskim i drugim opštim aktima, nije bilo propisano vremensko ograničenje važenja uverenja o ispitivanju vozila.

Članom 197 Ustava Republike Srbije („Sl. glasnik RS“, broj 98/2006) utvrđeno je da zakoni i svi drugi opšti akti ne mogu imati povratno dejstvo (stav 1). Izuzetno, samo pojedine odredbe zakona mogu imati povratno dejstvo, ako to nalaže opšti interes utvrđen pri donošenju zakona (stav 2).

Nije ispravna tvrdnja Uprave saobraćajne policije da odredbe Zakona kojima je uređeno ispitivanje vozila počinju da se primenjuju od 12. februara 2013. godine, kao dana početka primene Pravilnika o ispitivanju vozila. Članom 353. Zakona određeno je da ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a primenjuje se po isteku šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim člana 273, koji se primenjuje od 25. jula 2009. godine. Zakon je objavljen 10. juna 2009. godine, te se saglasno zakonskoj odredbi primenjuje od 11. decembra 2009. godine.

Pokrajinski ombudsman je u toku postupka utvrdio da je postojala nepravilnost u radu pravnih lica kojima je poveren posao ispitivanja vozila, jer su izdavali uverenja o ispitivanju sa određenim rokom trajanja, iako za ovakvo oročenje ne postoji zakonski osnov. Usled takvog postupanja nastale su posledice po vlasnike vozila sa ugrađenim uređajem za pogon na gas, nakon što i početkom primene zakonske odredbe kojom je utvrđena obaveza periodičnog ispitivanja uređaja u rokovima ne dužim od pet godina, pravna lica nisu postupala

saglasno ovoj obavezi, usled čega je, po stupanju na snagu podzakonskog akta kojim je bliže uređen postupak i način ispitivanja vozila, nametnuta dodatna obaveza vlasnicima vozila, koja je posledica nezakonitog postupanja ovlašćenih pravnih lica.

S poštovanjem,

**ZAMENIK POKRAJINSKOG
OMBUDSMANA**

Stevan Arambašić